Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 75. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го БЕРЕЗНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 75. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 26, 1952. VOL. LX.

ПРЕЗ. ТРУМАН ЗА ДОПУЩЕННЯ 300,000 НОВИХ ІМІҐРАНТІВ

МІЖ УТІКАЧАМИ З-ПІД ТИРАНІЇ ЗГАДУЄ УКРАЇНЦІВ

Кій Вест, на Флориді. — През. Труман звернувся до Конґресу з вимогою допустити до Злучених Держав 300,000 свіжих іміґрантів з перенаселеної Европи впродовж найближчих трьох років. Це потрібне на те — як він каже — щоб злагіднити кризу серед утікачів, які прибувають з Східньої Европи і південних европейських сателітських країн. Труман поінформував Конґрес, що з самої тільки Німеччини під Совєтами втікає кожного місяця 15-20 тисяч людей, а по 1,000 осіб місячно втікають з-під комуністичних режимів, що створені на сході й півдні Европи. Коло 18,000 таких втікачів вже опинились на захід від залізної заслони. Тому, що Акт про переміщені особи в ЗДА вигасає поточного року, а нові втікачі найшлися безпомічні, вільні народи світу мусять ними заопікуватися. До Америки вони не можуть приїхати на іміграційну квоту, бо вона вже вичерпана на сторіччя наперед, отже треба нового закону для їх допущення.

„У першу чергу спеціяльну допомогу і раду треба дати людям, що, виставляючи на риск своє життя, втікають з південної і східньої Европи. Ці люди, це балтійці, поляки, чехи, словаки, мадяри, болгари румуни, альбанці, українці і росіяни" — пригадує президент. „Вони находяться в розпачливім положенні. Вони прибувають не тільки як нуждарі, що врятували тільки те, що мали на собі, але вони прибувають до країн з чужим населенням, що говорить чужою для них мовою. Місцева влада не має доволі засобів, щоб ними належно заопікуватися. Їм треба дати допомогу, коли вони прибувають а потім, коли вони їдуть на дальше розселення".

Згадуючи про потребу допущення нових іміґрантів до ЗДА, президент ствердив дуже влучно: „Злучені Держави можуть і повинні прийняти частину тих скитальців, що опинилися тепер в Европі. Один з арґументів, чому ми стали тепер у проводі світу, це той, що ми є нація іміґрантів. Ми стали сильні й енерґійні, дякуючи різнородним талантам і вишколенні різних народів, які виеміґрували до нашої країни і стали американськими громадянами. У минулому іміґранти допомогли нам розбудувати нашу велетенську промислову силу. Сьогодні наша зростаюча економія може корисно вжити додаткової людської сили в різних околицях і в різних напрямках праці". Умотивувавши потребу допущення нової імґрації, президент проголосив таку програму в цій справі:

1. Подбати за допомогу „для нещасних жертв переслідування, коли вони втікають з-під комуністичної тиранії поза залізною заслоною"; 2. продовжувати нашу участь у теперішній міжнародній програмі для переселення й розселення; 3. дати дозвіл на в'їзд 300,000 осіб впродовж трьох років, по 100,000 річно. Це поможе злагодити проблеми, створені комуністичною тиранією і перенаселенням західньої Европи". Якщо б Конґрес не міг у теперішній сесії ухвалити цієї програми з уваги на те, що хоче переробити цілу систему іміґрації, то повинен ухвалити тимчасову програму, щоб „стати в пригоді безпосередньо в хвилині необхідности" — заявив Труман.

Фордова Фундація підготовляє умові сили для заморських країн

Ню Йорк. — Директор Фундації оФрда, Пол Гофман, проголосив започаткування підготови інтелектуальних сил для заморських країн старанням Ради для Заморського вишколу і дослідів при цій фундації. Головою її являється Гордон Ґрей, президент університету Норт Каролайна. Гофман каже, що Америка потребує витренованих людей для служби в педагогічній, адміністраційній та технічній праці в країнах цілої Азії, а зокрема Близького й Середнього Сходу. Крім Ґрея поміщені в списку завідателів ще п'ять інших визначних осіб.

Католицька кампанія має принести 2.5 мільйона

Ню Йорк. — Кардинал Франсіс Спелман урядово започаткував кампанію за збірку на католицькі добродійні цілі архиєрейською Богослужбою в катедрі св. Патрика у неділю, а відповідну проповідь виголосив єпископ-помічник Фултон Дж. Шін. Цьогорічна збірка має принести $2,414,522. Під час богослуження уставилися коло престола представники й урядовці катол добродійних установ і їх 187 відділів.

ДИРЕКТОР МОБІЛІЗАЦІЇ НЕХТУЄ РАДУ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПЛАТЕНЬ

Вашингтон. — Чарлз Вилсон, директор оборонної мобілізації, знехтував доручення Ради Стабілізації Платень в справі наладнання непорозумінь в сталеварнях, а це викликало можливість, що члени зречуться своїх становищ і ціла рада розіб'ється. Вилсон повернувся з розмови з президентом Труманом у Кій Вест, де він відбув конференцію в справі підвишки платні сталеварникам і можливої підвишки цін сталі. Коли кореспонденти запиталися його, яку формулу він пропонує від себе, Вилсон відповів: „Я не буду нічого говорити про формулу, одначе скажу таке, якщо б здійснити підвишку платень, рекомендовану Радою, то з цього повстане поважна загроза для наших цілорічних змагань стабілізувати нашу економію." — Ця заява викликала занепокоєння серед робітничих кіл, що ціла програма підвишки платні в сталеварній промисловості може впасти і тому прийде до страйку, відложеного з попередньої неділі до 8 квітня. Вилсон мав двократну розмову з президентом, заки всів на літак з поворотом до Вашинґтону. Коли репортери запиталися Вилсона, чи він має на думці запропонувати юнії, щоб вона згодилася на менцу підвишку, він сказав: „Нема коментарів". — Члени Ради Стабілізації Платні, що заступають публіку, тобто самий уряд, нічого не сказали про новий зворот в справі платні. Крім них належить до Ради ще група, що заступає робітників і третя група, що заступає підприємців. Більшість двох груп, проти волі третьої, тобто підприємців, вийшли були з програмою підвищити платню сталеварникам на 22½ ц. на годину.

ЗАКЛИК ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Головний Уряд Українського Народного Союзу: Головний Екзекутивний Комітет, Головна Контрольна Комісія та Головна Рада, користаючи із свого зібрання на річних нарадах, які відбулися в готелю Статтлер в Ню Йорку в днях 17—21 березня, та заслухавши звітів і обговоривши низку актуальних і загально-громадських справ і винісши відповідні ухвали, рішив звернутися з таким закликом до членів УНС та до загалу українського громадянства в цій країні:

ДО ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ:

Пам'ятаючи історичну ролю Українського Народного Союзу, цеї найстаршої і найбільшої української все-народної організації на американському континенті, в розвитку, розбудові та обороні цих наших Злучених Держав Америки і Канади та наших американсько-українських громад, закликаємо Вас, члени У.Н.С.:

1. Продовжувати і збільшувати свій вклад в дальший розвиток нашої прибраної Батьківщини та закріплення її вольностей і її провідного становища в світі. Зокрема закликаємо Вас всіми своїми силами і засобами збільшувати і підтримувати оборонні зусилля наших країн, цеї найбільшої остої волі і народоправства та єдиної надії людства загроженого на смерть тоталітарним большевизмом та російським імперіялізмом. А вже на найбільшу нашу підтримку заслуговують всі ті заходи наших урядів і наших країн, які скеровані на допомогу героїчним визвольним змаганням нашого єдинокровного Українського Народу і його боротьбі за вільну, суверенну і народоправну Самостійну Соборну Українську Державу, як одну з головних передумов тривкого миру в світі.

2. Невпинно і наполегливо розбудовуйте, збільшуйте і закріплюйте Український Народний Союз, цю справжню українську твердиню за морем. Зокрема:

а) Невпинно збільшуйте свої ряди новими членами!

б) Пожвавлюйте і активізуйте працю відділів УНС!

в) Беріть зорганізовану і найактивнішу участь в нашому загально-громадському житті, даючи приклад іншим! Зокрема всіми своїми силами і засобами підтримуйте акції наших загально-громадських централь, Українського Конґресового Комітету та Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Злучених Державах і Комітету Українців Канади. У зв'язку з недалеким Конгресом Американських Українців, який відбудеться в метрополітальному місті Ню Йорку в днях 4—6 липня ц. р., виконайте всі передумови, щоб кожний відділ УНС в Злучених Державах міг вислати на цей Конгрес свого делеґата чи делеґатів та через них взяти в ньому активну участь! Щорічне вплачування Національного Датку до Українського Народного Фонду повинно стати громадським обов'язком кожного члена УНС. Включайтеся активно в започатковану і очолювану ЗУАДКомітетом акцію Суспільної Служби! Творіть невпинно нові організаційні, культурні і господарські вартості! Активно підтримуйте своє Видавництво „Свободу", зокрема новий її літературно-мистецький тижневик, стаючи його передплатниками та поширюючи його серед свого оточення! Піклуйтеся молоддю, що має перебрати і продовжувати нашу спадщину! Будьте прикладними громадянами, так як того вимагає статут, велика традиція та добре ім'я Вашого Українського Народного Союзу!

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЗДА І КАНАДІ:

Вас, що з будь-яких причин ще не належите до понад 65-тисячної Союзової сім'ї, закликаємо: ставайте в наші ряди та разом з нами творіть краще майбутнє нашої американсько-української спільноти і допомагайте визвольним змаганням нашого українського народу! Своїм членством скріплюйте цю українську твердиню за морем, Український Народний Союз, в якому є місце для кожного громадянина, без уваги на його територіяльне походження, його віровизнання і його політичні переконання, за вимком комуністичних ворогів людства! Якщо Вам відповідає теперішня праця УНСоюзу, вступайте в його члени, щоб її скріпити! Якщо Ви бажали б змін, вступайте в члени, бо тільки так можете їх домогтись! Український Народний Союз — цей справжній союз ідей, та праці — дасть Вам найбільші можливості всеціло включитися в американське життя та в життя нашої громади і в них проявитися, забезпечуючи Вам всі особисті та громадські користі і привілеї. Тому: через Український Народний Союз до кращого майбутнього!

Головний Уряд Українського Народного Союзу.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ: **Дмитро Галичин** — голова; **Йосип Лисогір, Ґенєвефа Жеребняк** — заступники голови; **Григорій Герман** — секретар; **Роман Слободян** — касир.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ: **Дмитро Капітула, Степан Куропась, Володимир Гірняк, Володимир Коссар, д-р Амврозій Т. Кібзей.**

ГОЛОВНА РАДА: **Дмитро Шмаґала, Іван Романишин, д-р Іван Василенко, Іван Кокольський, Петро Кучма, Володимир Дідик, Микола Давискиба, Тарас Шпікула, Олена Штогрин, Анна Васильовська, Василь Гуссар.**

ВІЙСЬКО ЗДАВИЛО ПОДАТКОВІ БУНТИ В МЕХІКО

Місто Мехіко. — Мехіканська армія, при допомозі своєї змоторизованої бригади, виконала наступ на місто Овксака, щоб прийти в поміч урядовій сторожі, проти якої місцеве населення підняло бунт протесту проти нового податку. В боях згинуло двоє людей і ранено кільканадцять. Вістки з міста Овксака, що має 70 тисяч мешканців, кажуть, що там вже привернено спокій, одначе місто має вигляд мертвої оселі. З кінцем минулого тижня там повстав страйк проти нового податку, одначе до заворушень прийшло аж тоді коли сторожа почала стріляти. Овксака лежить у віддалі 300 миль на південь від столиці Мехіка. До погіршення положення причинився ще бунт 400 в'язнів, що ходіли вирватися з тюрми Санта Катаріна.

Жертви заколотів в Римі

Рим. — Під час бурхливих демонстрацій 24 березня на вулицях Риму, за привернення до Італії Трієсту, було, — окрім багатьох побитих, — поранено дванадцять студентів й десять поліцаїв. Один з студентів, якому поліцай розбив черепа, знаходиться в дуже тяжкому стані. Шість студенітв, з-поміж демонстрантів, заарештовані. Подібні події, лише в меншому розмірі відбулися в інших містах Італії. Під час демонстрацій, поліція охороняла дипломатичні представництва ЗДА й Британії, що було зайве, бо юрба ніде не пробувала демонструвати перед ними.

НОВИЙ ГОЛОС В КОРИСТЬ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

Ген. Алфред М. Ґрунтер, шеф штабу очолюваного ген. Двайтом Айзенгавером аліянтського головного командування в Европі, зізнавав в сенатській комісії закордонних справ, гаряче рекомендуючи підтримку програми американської допомоги в оборонних зусиллях закордонних країн. На фото: сенатор Там Коннелі, голова сенатської комісії закордонних справ, вітає ген. Ґрунтера перед його виступом у Вашинґтоні.

ГЕН. ҐРУНТЕР ПІДТРИМУЄ ПЛЯН ВЗАЄМНОЇ БЕЗПЕКИ

Вашинґтон. — Ген. Алфред М. Ґрунтер підтримав Програму Взаємної Допомоги, складену адміністрацією президента Трумана, а яка вимагає признання для Західньої Европи самої $5,889,000,000 з загального фонду 7,9 більйонів, призначених на допомогу чужим країнам. Погляди на цю справу з'ясував на закритім зібранні сенатської комісії закордонних справ голова штабу ген. Айзенгавера, ген. М. Ґрунтер, що приїхав з Европи для складення свідчення перед комісією. Він виготовив на письмі свою заяву, одначе висловив теж загальну думку свого командувача. З заяви ген. Ґрунтера можна було відчути, що ген. Айзенгавер не хоче допустити до непорозумінь між собою й Конґресом. У свідченні Ґрунтера не було жодної згадки про окремі сумми, призначені на поодинокі цілі. „Ген. Айзенгавер є цієї думки, що оборона такої області, як Західньої Европи може бути створена і втримана тільки тоді, якщо самі тамошні держави виявлять найвищі зусилля у використанні своїх ресурсів обороняти самого себе. Саме така постанова рішає про виконання змагань, потрібних для розбудови засобів безпеки,. Між країнами з Північно Атлантійського Пакту бажання обороняти себе була виявлена в їхніх довгих періодах організації армії, збільшення бюджетів для оборони і розгорнення оборонної продукції" — Така заява, складена Ґрунтером викликала погідний настрій в сен. Тама Коннaлі, який подекуди скептично відносився до становища західньо-европейських країн в справі спільної оборони.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР ПРИСПІШУЄ ДОГОВІР В СПРАВІ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ АРМІЇ

Париж. — Тут з авторитетних джерел інформують, що ген. Двайт Айзенгавер, головний командант аліянтських збройних сил в Европі, поінформував свій штаб, щоб справу договору відносно Европейської Оборонної Спільноти вважати за найголовнішу та докласти всіх зусиль, щоб той договір міг бути започаткований вже з початком травня. Договір в справі Европейської Оборонної спільноти, проєкт якого вже від деякого часу інтензивно приготовлюють спеціялісти, включає озброєння Німеччини та створення европейської армії із збройних сил Франції, Італії, Німеччини, Бельгії, Голландії та Люксембурґу. Ген. Айзенгавер мав видати доручення своїм штабовцям, щоб вони зі свого боку допомогли в оформлюванні того договору. Після того переведення договору в життя залежатиме вже головно від шістьох згаданих европейських країн, а головне завдання ген. Айзенгавера було б завершене. Тим самим, ген. Айзенгавер був би вільний до інших завдань і в політичних колах спекулюється, що після того він правдоподібно вернеться до Злучених Держав, щоб взяти особисту участь в кампанії в користь його кандидатури на президента країни. Минулого тижня ген. Айзенгавер конферував в Парижі з британським секретарем закордонних справ Іденом та мав намовляти його, щоб Британія виявила більше заінтересування до проблем европейської армії та взяла активнішу участь в її формуванні.

Розмови про відшкодування жидам — жертвам націзму

Гаґа. — Конференція відносно повернення страт жидам, жертвам німецького націзму, висунула до уряду західньої Німеччини домагання вплати 500,000,000 долярів, як частину загальної суми відшкодування. Спосіб виплачення тієї суми Німеччиною ще не відомий. Зазначається тільки що ці фонди мають піти на користь жертвам, що пережили гітлерівські переслідування та що вони мають бути виплачені впродовж п'яти років. Поскільки конференція представляє жертви гоніння, що тепер пеербувають не тільки в Німеччині, але й поза нею, то згадана сума має бути виплачена таким способом, щоб могла бути зужита й поза Німеччиною.

Фльота врятувала старий виряд вартістю $675,000

Орот Пойнт на острові Ґвам, на Пацифіку. — Останнього року команда воєнної фльоти вела „погоню за скарбами", що залишилися на злом з другої світової війни, в першу чергу на острові Ґвам. Вартість досі врятованого виряду нараховують на $675,000, а крім того врятовано 9,000 тон поломаного заліззя й сталі, що вже було продане за $45,000. для підприємств на західньому побережжі.

СОВЄТИ ЗМАГАЮТЬ ДО ПЕРЕМІНИ НІМЕЧЧИНИ В СВІЙ АРСЕНАЛ

МІНІСТЕР ШУМАН ВИЯСНЮЄ СПРАВЖНІ ЦІЛІ СОВЄТСЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Париж. — Роберт Шуман, французький міністер закордонних справ, заявив вчора дипломатичним кореспондентам, що за останньою совєтською нотою до західних великодержав в справі договору з об'єднаною Німеччиною треба добачувати головну совєтську ціль: переміни Німеччини у воєнний арсенал совєтського бльоку, при чому Німеччина мала б діставати сирі матеріяли зі Сходу і виробляти з них зброю та інше воєнне знаряддя для імперіялістичних цілей Москви. „Така евентуальність — твердив в дальшому міністер Шуман — була б дуже важка, бо вона змінила б всю дотеперішню французьку, британську і американську політику, як теж політику Росії". Тому він вважає, що „ми повинні розглянути з найбільшою увагою всі аспекти тої проблеми; ми не сміємо вважати совєтську ноту тільки за пропаґандивний інструмент; вона означає більше; — вона може започаткувати зміну російської політики відносно Німеччини." З інших джерел повідомлено, що вже сьогодні західні представники в Москві передадуть совєтському міністерству закордонних справ, західну відповідь на совєтську ноту. Міністер Шуман вияснив, що французький британський і американський представники передадуть свої ноти з відповідями окремо, — але з однаковими текстами. В цих відповідях заторкнено три найголовніші питання: 1. об'єднання Німеччини та вільні вибори для його досягнення; 2. характер окупаційної влади, яка мала б бути вдержана аж до часу підписання договору і 3. озброєння Німеччини. Крім того, Захід бажав би окремих совєтських виясень до совєтських плянів відносно німецької господарської політики. Крім того, Захід на всякий випадок обстоює, щоб Німеччина мала право заключати союзи.

Москва закидає Америці „злу волю" в справі Німеччини

Москва. — Місцева партійна „Правда" надрукувала вчора велику редакційну статтю, в якій закидується Злученим Державам „злу волю" відносно совєтських пропозицій щодо об'єднання Німеччини та мирового договору з нею. Називаючи „глупими" і „безпідставними" американські закиди, що Совєти не бажають допустити до вільних виборів в цілій Німеччині, „Правда" твердить, що Америка видумує та використовує кожну обставину, щоб відкинути совєтські пропозиції відносно Німеччини, знаючи, що ці пропозиції можуть бути базою для переговорів в цій справі та для її полагодження. В дальшому цей партійний орган твердить, що західно-німецький уряд теж не хоче допустити до голосування, бо боїться його висліду, а західні великодержави тенденційно використовують такі арґументи і створюють такі обставини, щоб заставити Москву відкинути їх пропозиції відносно Німеччини. На закінчення „Правда" твердить, що „вся велика відповідальність" за позитивну розв'язку німецької проблеми лежить тепер на плечах „панівних кіл" західних великодержав.

Таємні переговори в Кореї

Токіо. — Аліянтські і комуністичні представники на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї поробили всі заходи, щоб здержати будь-які інформації з сьогоднішних нарад в справі полонених. Причиною тої таємничости є обопільне бажання дати кожній з переговорюючих сторін висловити свою думку на цю тему без будь-яких обмежень та без уваги на публічну опінію. Справа обміну полонених, відома в програмі переговорів як „четвертий пункт" є одною з головних причин теперішньої „мертвої точки" в нарадах, бо аліянти обстоюють своє домагання, щоб репатріяція полонених відбувалася тільки на добровільній базі, тоді коли комуністи домагаються примусової репатріяції всіх полонених, без уваги на те, чи вони собі того бажають. Таємні наради в цій справі запропонували комуністи.

Продовжено виїмковий стан в Єгипті

Каіро. — Король Фарук проголосив вчора декрет, продовжуючи на неозначений час проголошений вже раніше виїмковий стан в Єгипті. Це виїмкове положення встановлено в дні 26-го січня під час великих заворушень в Каіро і воно було апробоване парляментом. Тепер це положення продовжено негайно після розв'язання парляменту та проголошення нових виборів, що мають відбутися в половині травня. Продовження виїмкового положення створює складну ситуацію, бо єгипетська конституція вимагає, щоби того роду постанови були апробовані парляментом. Тимчасом в дипломатичних колах живо коментується зустріч та розмови єгипетського прем'єра з британським амбасадором минулої суботи, вважаючи це за фактичне, хоча й не формальне відновлення — англо-єгипетських переговорів в справі Судану і Суезу.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПРОДОВЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКО-ЕСПАНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Мадрид. — Новопризначений американський амбасадор в Мадриді, Линколн МекВіґ, відвідав вчора вперше еспанського міністра закордонних справ Мартина Артахо та відбув з ним коротку розмову. Негайно після того появилися в місцевій пресі авторитетні коментарі, з яких виходило б, що розмови на тему американсько-еспанського договору можуть продовжатися, вже хоч би тому, що еспанський міністер закордонних справ виїжджає на відвідини шістьох арабських країн і вертається до Мадриду щойно з кінцем квітня. Рівночасно видвигається деякі здогади щодо напрямних, по яких підуть американсько-еспанські розмови. Виходило б, що Еспанія не думає відступати Америці морських і авіяційних баз на своїй території, — хоч вона готова переговорювати справу спільного користування тими базами на випадок нападу на неї з боку Совєтського Союзу, натомість вимагатиме, щоби Злучені Держави у власному інтересі допомогли Еспанії двиґнути на відповідний рівень власну оборону.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЯТУВАННЯ УТІКАЧІВ З-ПІД СОВЄТІВ

Зроблено важливий крок у відношенні до тих, що втікають з совєтського пекла. Президент Труман зарядив видачу з державної каси $4,300,000 на допомогу втікачам з країн поза Залізною Заслоною.

Не велика це сума в американському бюджеті, а навіть і в тій сумі, яка призначена на Взаємну Безпеку. Це навіть не тих $100,000,000, які ухвалив Конґрес на ту ціль. А ухвалено їх, як відомо, на внесення конґресмена Керстена, республіканця з Висканзин. Хоча це тільки мала частина з цеї суми, проте це дуже важливий крок, значення якого може перерости згодом наші теперішні сподівання, якщо дальша акція буде ведена в такому дусі й розумінні, як це представляв Керстен у Конґресі, чи хоча б на Українській Маніфестації в Ню Йорку.

Значення акції Керстена добре зрозумів Кремль і тому він так гостро протестував проти його додатку до Акту Взаємної Безпеки, себто домагання окремо призначити сто мільйонів долярів на розбудову сили з тих осіб, що втікають з країн, які опинились в совєтській сфері впливів. Як бачимо, тим разом совєтські протести не помогли і президент Труман уже почав вводити в життя те, про що йшло Керстенові. Совєтська пропаґанда називає це допомогою тим, що займаються підривною роботою та шпигунством, очевидно на шкоду Москви. Що гроші ті не призначені на підтримку комуністичних режимів у світі, чи диктаторів на Кремлі, це ясне. Але як саме їх вживатимуть на ослаблення комуністичних впливів і влад, покищо невідоме і ледве чи будемо про це знати, бо програма цеї акції означена як „дуже секретна".

Проте знаємо, бо це вже стверджено владою, що втікачі з країн поза Залізною Заслоною будуть використані Північно Атлантійським Пактом для посилення його збройних сил. Це ж ніяка тайна, що до демократичної Німеччини втікає далі багато совєтських вояків! Втікають і такі, яких можна б вжити для наукових дослідів, звязаних з обороною Заходу. Про це вже пишеться одверто й тут отвирається широке поле для багатьох втікачів, які тепер через старий вік прямо в нужді й поневірці, а могли б послужити своїм знанням добрій справі Америки, свого народу і цілого людства.

Аверел Гаримен, адміністратор Взаємної Безпеки, переконаний, що тут маємо до діла з справою надзвичайної ваги. Дехто побоюється, що Кремль готов зробити з цього величезну проблему, зокрема в Об'єднаних Націях, вважаючи цю акцію вмішуванням у внутрішні справи чужої держави. Та цей арґумент міг би заважувати тільки в таких обставинах, коли б Совєтський Союз придержувався певних міжнародних засад і не вмішувався у внутрішні справи інших держав та не спричинював у них державних переворотів при допомозі своїх п'ятих колон чи окупаційних збройних сил.

З слів самого президента Трумана виходило б, що можна буде ще далі переселювати нових втікачів з-під Совєтів, якщо вони обняті програмою цеї акції. Це теж важливе, але покищо неясне.

Новий розпорядок президента, звернений на рятунок втікачів з країн під комуністичними режимами, треба вважати дальшим поважнішим кроком американського народу, що має на цілі допомогу визвольним змаганням поневоленим Кремлем народам. В порівнянні з іншою допомогою, це свого роду поступ в розумінню конечної потреби допомоги не тільки вільним країнам, що їм загрожує совєтська аґресія, але також і поневоленим Совєтами народам.

БРАТИ БІЛОРУСИ

В публічних виступах і навіть частинно в публіцистиці вже так прийнялося, що українці й білоруси, говорячи про себе, називають собе взаємно братами. Це має своє велике історичне і психологічне виправдання.

Дня 25-го березня наші брати-білоруси обходять річницю проголошення незалежної Білоруської Народної Республіки. В тому дні 1918-го року, зі сходом сонця, в столиці Білорусі, в Мінську, піднесено біло-червоно-білий білоруський прапор та проголошено суверенність білоруського народу на його землі. Білоруси, як і два місяці раніше їхні брати-українці, стали господарями своєї землі та ковалями своєї долі.

Білоруська Народна Республіка, подібно, як і Українська Народна Республіка, не встоялась перед навалою почервонілого історичного ворога з півночі та впали жертвою нового московського імперіялізму. Червона Москва знищила білоруську і українську держави, але не знищила їх ідей та не потрапила припинити боротьби за їх здійснення, яка раніше або пізніше може закінчитися тільки перемогою тих, що борються за волю.

В річницю білоруської державної незалежности відбулося в Ню Йорку скромне свято, на якому м. і. виступив теж член Комісії Д. П. у Вашинґтоні, відомий приятель поневолених Москвою народів, Едвард О'Коннор. Аплодисменти приявних довго невмовкали, як цей американський приятель підкреслив що власне Україна перша визнала державну незалежність Білоруської Народної Республіки в 1918 році. Мр. О'Коннор влив нову надію в серця білорусинів з'ясовуючи деякі засади, що поступово здобувають собі щораз більший голос в американських політичних тенденціях. Перша з цих засад — це самовизначення для всіх народів. Кожний нарід повинен мати право на вільне вирішення своєї долі та своєї форми уряду. Хто поважується це право порушувати або його заперечувати, той поповнює злочин проти людства, бо створює передумову нових конфліктів. Друга засада — це рівність. Всі народи, великі і малі, повинні бути рівні в своїх правах, бо тільки в обставинах рівности, без більшого і меншого та без старшого і молодшого „брата" в міжнародному житті можна забезпечити людству мир і невпинний проґрес. Третя засада — це єдність, але не за всяку ціну, в кожному разі не за ціну двох перших засад.

Про спільноту долі обох братніх народів, білоруського і українського, говорив на святі коротко п. Йосиф Лисогір, представник Українського Конґресового Комітету, передаючи від цього Комітету привітання. Теж на залі між приявними було видно деяку кількість українців, а білоруська і українська мови зливалися в одну гармонійну мелодію двох направду братніх народів, подібно, як зливаються їхні стріли в спільній боротьбі за спільну волю проти спільного ворога на їх рідних землях.

Спостерігаючи українсько-білоруські відносини, приходить на думку біблійна історія про двох братів, що в ночі один одному переносили на ниву снопи збіжжя, намагаючись допомогти один одному і не тільки не вимагаючи за це вдячности чи признання, але й роблячи це потайки, щоб до тої вдячности не зобов'язувати брата. Спільна доля і недоля переміниила в таких братів білорусів і українців. Оба народи мають всі причини пишатися такою направду сердечною дружбою в сьогоднішньому безприязному світі.

Українсько-білоруські відносини і дружба заперечують всі, здавалося б, логічні причини ворожнечі між іншими народами та можуть послужити прикладом і надією на краще майбутнє. Вони теж видають найкращу оцінку для цих двох народів. Вони ж сусіди, їхні прикордонні території етнографічно не означені чітко, вони могли б покликуватись і на деякі „історичні суперечності", але все це не грає жадної ролі в їхній дружбі. Можна висловлювати не тільки надію, але й впевненість, що ця дружба стане в майбутньому й базою добросусідських державних відносин між Україною і Білоруссю, бо вона оперта на тих основних принципах, про які згадував комішенер О'Коннор: на взаємному респектуванні права на самовизначення, на рівності та на єдності, витвореній спільнотою долі.

Вол. Дорошенко

Про українські культурно-просвітні центри й центрики

З моментом коли вся українська національна територія опинилася в межах Совєтського Союзу й через це зникла всяка можливість свобідного розвитку нашої літератури, науки і взагалі культури на рідних землях, обов'язок плекати ці вияви українського національного духа, спадає виключно на плечі української еміґрації, що опинилася по цей бік залізної заслони. А що найбільша кількість українського елементу припадає у вільному світі саме на Америку, властиво на ЗДА (в більшості) та Канаду (в меншій мірі), то саме вони покликані до цієї почесної місії — громадити, плекати й розвивати цінноці вільної української культури, щоб у слушну годину передати призбирані скарби — духові й матеріяльні на обдерту з них червоним окупантом нашу батьківщину Україну. Це є обов'язок усіх нас, „єго же не прейдеши". Чаші цієї нам не минути. А раз так, то треба думати над тим, як найкраще виконати накинений нам долею обов'язок. Братися до того треба систематично й пляново, а не роздроблюватися і йти без керми, самопливом. Треба працю організувати, створити догідні для неї умови й ляборaторії, що її провадили б, себто подбати про те, про що вже балакаємо не вперше, — заснувати культурні центри, більші, важніші, й менші, підрядні. Але повторяю не робити нічого прихапцем, або, що ще гірше, перебігаючи один одному дорогу. І не оглядатися на колишнє, бо ж ми опинилися під цю пору в зовсім інакших обставинах, ніж були перед останньою війною.

Тоді поза українськими землями українське культурне життя зосереджувалося у Варшаві та Берліні, у заснованих там Укр. Наук. Інститутів, в Парижі, де була Бібліотека ім. С. Петлюри, а особливо в Празі й Подєбрадах з їх численними високошкільними установами, наук. товариствами й Музеєм визвольної боротьби в Празі.

За океаном не було своїх окремих культурних установ. Бідну на культурні сили тутешню нашу людність задоволяла та праця, що велася по допомогових Союзах і видаваних ними часописах. Заснована д-р. Ол. Сушком „Українсько-американська Академія Наук" не проявила особливої діяльности, не стала організуючим центром і скоро цілком завмерла. Поза цим патріотичне українське громадянство наших заокеанських колоній обмежувалося виключно допомогою красвим або еміґрантським установам у Західній Україні та в Европі. То вже недавнім часом повстала окрема культурна установа — „Осередок культури й освіти" у Вінніпеґу в Канаді. У ЗДА і деінде наше заокеанське громадянство досі ще на подібну установу не спромоглося, якщо не рахувати бібліотеки при духовній семінарії в Стемфорді. Але ця остання, з природи речі, не має публичного характеру і доступного для ширшого загалу. Зате далеко інтенсивнішу діяльність на культурному, а в тім і на науковому полі виявила найновіша еміґрація що опинилася на скитальщині в Німеччині. Скоро тільки припинилася війна, розпочалася там по численних таборах українська культурна праця. З кінцем 1945 р. засновуються вже й наукові усванови: „Українське Наук. Товариство" в Мюнхені й „Українська Вільна Академія Наук" в Авґсбурзі. В березні 1947 р. відновлює свою діяльність „Наукове Т-во ім. Шевченка". Крім них повстає „Українська Педагогічно-богословська Академія" УАПЦ, що поруч педагогічної діяльности розгортає й наукову, таксамо, як і відновлені на скитальщині Укр. Вільний Університет та Укр. Технічно-Господарський Інститут, відомий більше під скороченою назвою УТГІ.

Колишні члени празького „Українського Історично-Філологічного Т-ва" відновлюють навіть це Т-во, очевидно виключно з сентименту, ніж з практичної потреби. Тому воно майже не виявило сособливої діяльности у протилежність до інших, що почали буйно розвиватися й строїти широколетні пляни своєї видавничої діяльности. Але переведене американськими спеціялістами оздоровлення німецької валюти (так званий „веруні'") у половині 1947 р., велико підніcши ціни друку, майже приборкав цей розмах. А виїзд скитальчих мас за океан ще болісніше відбився на діяльности зосереджених у Німеччині українських культурних і наукових установ і вкінці цілком припинив їх працю. Довелося й їм мандрувати в світ за очі слідом за скитальцями. Насамперед подалася за океан до Канади верхівка УВАН, її президія, члени якої дістали працю в Вінніпеґу. А знову Н. Т. Ш. задумало осісти в ЗДА. За для цього засновано в Ню Йорку так званий „американський відділ НТШ". Думка була така, що згодом, уже незабаром, цей відділ перетворився в Централю, а мюнхенська централя стане „европейським відділом". Одначе цього не сталося, бо президія НТШ, замість до Ню Йорку, воліла перенестися до Франції, де недалеко від Парижа, в Сарсель, осіла в закупленій єпископом Бучком віллі.

Провід УВАН, став був спершу на тому становищі що сфери діяльности НТШ і УВАН за океаном треба розмежувати: мовляв, УВАН діє в Канаді, а Н. Т.

(Закінчення на стор. 3.)

СПРАВА ШУСТЕРА

Коли у щорічних популярних американських „Світових Альманахах" згадується не тільки найбільші політичні події, але й катастрофи та великі події із правом і безправ'ям, то мабуть ввійде туди ще й ім'я недавно невідомого нікому Арнольда Шустера. За цю честь він заплатив досить дорого — своїм життям.

24-літній крамничний продавець у Брукліні звернув увагу поліції на чоловіка, що його пізнав за світлиною на стежних листах. За тією вказівкою поліція арештувала 18-го лютого ц. р. того чоловіка, що ним був Біллі Сеттон, один із асів американського підземелля. Шустера нагородили і його всміхнене задоволене обличчя появилося на сторінках всіх американських часописів. А рівно в 19 днів пізніше, коли він вертався вечером із праці, впав мертвий, поцілений 4-ма кулями в голову і груди. Вбивника ще й досі не знайдено.

„Ню Йорк Таймс" розглядає цю подію як велику американсько-суспільну проблему: Що існують, мовляв, все ще в Америці, два світи поруч із собою, із окремими своїми правопорядками. В ім'я такого підземельного правопорядку, що каже карати донощиків смертю, вбито молоду людину, яка активно помогла другому, явному, державному правопорядкові. „Ню Йорк Таймс" мелянхолійно стверджує, що вбивство Шустера було показною лекцією для громадянства, що не оплачується помагати поліції ловити злочинців. Ще глибше, бо в площину етики, ввійшов рабін, що виголосив промову над могилою вбитого: Він жив, мовляв, коротко, але у тому короткому житті вдіяв більше як чимало людей у свому найдовшому житті. Він мав широко відкриті очі на довкільний світ. „День його похорону повинен стати зворотним пунктом на хресному шляху американської моралі, думки і справидливости".

Очевидно, що вулиця цікавиться тепер найбільше питанням — хто вбив Шустера і коли зловлять вбивника. Безумовно, що і ця цікавість походить із праджерела почуття моралі, що домагається справедливости. Проте чималу ролю грає тут лише сензація. Що казати: Адже дійсна історія останніх тижнів життя і смерти Шустера цікавіша від націкавішого фільму чи кримінального роману! Таким чином оплелись у цій події і первні звичайної кримінальної сензації і глибокі суспільні та етичні проблеми. І на цьому тлі на задній плян відходить особа вбивника, бо чи піймають його і розкриють всю тайну смерти Арнолька Шустера чи ні, проблема залишиться ще довго проблемою. Бо така американська дійсність і саме цей факт сколихує умами не тільки людей, ласих сензації, але й усього громадянства, що думає катеґоріями громадськими. Справа Шустера відразу стала справою всеамериканською, а не льокальною. І саме це є доказом, що проблема моралі життя всієї великої американської спільноти стає рубом уже і перед сірою людиною вулиці.

Існують песимісти які звужують цю проблему до питання низів, існуючих, мовляв в усіх великих державах світу та в усіх мільйонових містах, де людина почуває себе „загубленою" і тому потурає підсвідомим гонам — робити недозволені речі. Велетенські простори північно-американського континенту, свобода рухів, жадоба гроша, що за нього можна тут дістати більші блага, як деінде у світі, — все воно — чуємо від отих песимістів, що самі себе зовуть реалістами, — створює підземний світ злочину, як щось природне і невідхильне. Треба, мовляв, боротися з ним, але він буде все існувати і тому й не треба драматизувати його існування і його наслідків. Але є і голоси інші, що світ злочину трактують тільки як один із симптомів, а не сутнє лихо. Бо до тієї катеґорії зараховують і корупцію серед високого урядництва та в поліційних рядах, і наркоманію серед молді, і рознуздання молодих людей, і масовість розводів і упадок релігійности і — врешті — демаґогію політичну, що її плекають головно „джабісти", ціла каста людей, що для них високо-платна посада є ціллю, яка освячує засоби. І це є крізою сучасної американської духовости, що не всилі наставитись всеціло і виключно на творення щораз нових цінностей культури, бо водночас мусить боротися з отими явищами ,що паралізують волю і затроюють основи національної моралі.

Злучені Держави — молода держава. І щастям і нещастям американського народу є, що він творився і далі ще твориться з пришельців із усіх усюдів, які тут перетоплюються — в ближчій чи дальшій ґенерації — в моноліт. Ще далі народжується і наростає духова традиція, щойно помалу витворюється атмосфера культу кожної традиції, — історичної і культурної. Ми є свідками, як цей культ повстає, але його в масах ще нема, бо він надто молодий, як самі ці маси. І цю молодість бачимо однаково в політиці, як і криміналістиці. Вже після вбивства Шустера якийсь кельнер звернув увагу поліції, що недалеко, мовляв, появився чоловік ,подібний до пошукуваного спільника арештованого Сеттона. І вся преса проголошує — за інформаціями від поліції, — докладно ім'я і прізвище та місце праці того кельнера, що хоче співпрацювати з державним правопорядком, як і покійний Шустер. Навіщо такі речі проголошувати?! Це та сама погоня за вістками, всіми, навіть другорядними, але також найважливішими (важними для противників і держави і правопорядку), що ми помічаємо її в ділянці військовій: проголошування терену маневрів, корейських транспортів, досвідчальних баз нової зброї, кватир командувачів різних родів зброї і т. д. Ніде поза Америкою цього не бачиться, таксамо, як ніде інде нема стільки фільмів і стільки літератури чисто сензаційного характеру. Бо ніде інде нема ще такого живого гону до природи, культу пригоди, що стала частиною американського національно-піонерського епосу.

Стомилевими кроками йде поступ американської духовости, слідний в усіх ділянках щоденного життя. І в пошукуваннях за вбивником Шустера, читаємо, поліція користується не тільки своєю рутиною і новочасною технікою криміналістики, але й порадами психологів. Бо й криміналістика наших часів є ділянкою науки. Пригадуємо собі, що колишній директор віденської поліції Шобер був професором університету і кількакратним австрійським канцлером та головував і в Ню Йорку на конґресі криміналістів. І апарат внутрішньої державної безпеки не полягає сьогодні лиш на тому, щоб ловити тих, що попали в конфлікт з законом та саджати їх до в'язниці. Він мусить співпрацювати з усією державною машиною та цілим громадянством над лікуванням причин недуги, а не лише її симптомів. Є познаки, що все американське громадянство, що ввесь нарід свідомий потреби такої санаційної акції у світі всегромадської етики. Бо тільки вона зможе охоронити нарід від таких справ, як „справа Шустера".

О. Кобець

РОЗМОВА З ПРИВОДУ...

2)

— Дайте якусь, гідну мене, урядову посаду, пане Пілате!

— А хто ти є, чоловіче?

— Я — Юда. Це я продав вашим леґіонерам того дивака, що себе царем Юдеї іменував зухвало...

І побрязкав у кишені срібляниками.

— Ти — Юда?... І ти... насмілився прийти до мене?!

І гордий римлянин наказав слугам вигнати негідника геть, а мармурові східці свого палацу, якими ступали ноги відвідувача, гарячим окропом випарити. І після того ще раз ретельно вмив собі руки.

І пішов тоді Юда, наприклад, до крамарів юдейських:

— Маю капітал чесно зароблений. Прийміть до спілки...

— А хто ти є, чоловіче?

— Я Юда...

— Ти — Юда?...

Двері крамниці широко розчинилися, і претендентові на пайовика торговельної спілки показали на широкий світ:

— Геть!

І пішов Юда до ремісників — чи римського, чи юдейського походження:

— Геть!

І пішов далі тоді, останню надію плекаючи, до різників своїх рідних, що тільки кошерне м'ясо, за релігійними звичаями їхніми, виготовляли:

— Геть!

Ще й лютими псами нацькували навздогінці... І аж тоді напевне, простелилась Юді стежка до сухої смоковниці...

— Чи так я кажу, пане сотнику?...

Не встиг запитаний відповісти, як одразу джмілями загула вся громада лісовиків. Видно, змальовані вуйком пригоди Юди припали до смаку.

— Так йому, собаці!

— Ото люди були!

— Туди йому й дорога!

— Ловко, вуйку, розписали!

Але дисонансом до того загального захоплення знову впало несподіване слово самого вуйка.

— Тільки для чого ми жиємо, пане сотнику? — з тугою в голосі запитав він.

— Як це, вуйку Штефане? Що ви хочете сказати? — щиро здивувався сотник.

—Та от же, міркую я собі, мало не дві тисячі років жили по тому люди, культури, кажуть, набиралися, цивілізацією, чи як її, годувались, а дотупали... аж до медальок на зелених стрічечках Юдам...

— А-а, ви про це, — жваво озвався сотник, — не зовсім воно так, ні, не зовсім...

— Часи міняються люди міняються, — озвався з гурту поперед сотника колишній семінарист, — вуйко хотів констатувати, що з бігом часу міняються люди...

— Та, на людське горе, міняються не на краще, — з сумом потвердив вуйко Штефан.

Тоді сотник Варивода переконливо ще раз заперечив:

— Ні, панове громадо, і ще раз ні! Адже знаємо, що з часу злочину євангельського Юди його ім'я у всіх народів світу стало назовним ім'ям усякої протилюдської підлоти. Зраду в родинному житті найпоблажливіші закони в світі карають розлукою забороняючи винному далі одружуватися; зраду в громаді суспільство плямує довічною ганьбою зрадникові; за зраду в війні скрізь і всюди нещадно карають смертю. І скрізь і всюди в нормальних суспільствах навіть ті, на чию користь діє зрадник, бридяться, гидують цим виродком роду людського...

— А медальки? — не втерпів вуйко Штефан.

— Отож я й кажу: в нормальних, чи в нормально керованих суспільствах. А ті суспільства, де свідомо угноюють ґрунт для зродження юд, привчаючи дітей змалечку батьків рідних на поталу хижакам віддавати, де міцно тиснуть руку юді, -- такі суспільства за нормальні ажніяк не слід уважати. Чи не так, хлопці?

—Так, так, пане сотнику, — відгукнулось одразу кілька слухачів.

— Але це варта б ясніше довести, — словами самого сотника уперто домагався вуйко Штефан.

— А що ж, можна спробувати, — набиваючи люльку, відповів сотник Варивода. Гурток притих, насторожено чекаючи.

Командир закінчив із набиванням люльки, викресав огню, припалив, смачно затягнувся, весь час зосереджено примружуючи очі, наче щось пригадуючи.

— Ось послухайте про одну подію, живим свідком якої я сам був... Зима 1915 року в Карпатах була дуже сувора... Недалеко місця, де мо ось тепер із вами сидимо, на північний захід звідси, на височині 1802 кривавилися в той час дві лінії окопів: з того боку німецька, з цього — російська... І не так кров'ю спливали в боях, хоч і цього було досить, як мучились і втрачали людей від холоду. Після ночі з хуґами-заметілями, з лютими морозами, щоранку із снігових окопів полку вибувало по кількадесять обморожених. Запільні шпиталі не вправлялися з роботою. Одягнуті й узуті царські солдати були вбого, за що воювали — здебільшого не розуміли. Отже охоти воювали не було ні в кого, і тому таке сіре й непривітне було життя солдатське... І єдину, здається, втіху в тому житті справляла, — нехай це трохи й дивно звучить, — одним — одна гармата ґавбиця, яку мав на озброєнні полк. Тільки вона сколихувала безпросвітні дні й ночі тих пари тисяч людей, силоміць зігнаних у гірські шанці з усіх кінців великої тюрми народів — Росії. Тільки про неї —„мамашу", як охрестили прості серця людські в сірих шинелях цю смертоносну машину, — ще намагалися подеколи розмовляти, сперечатися, а часом — і жартувати з нагоди її роботи. Давала вона підстави згадувати про неї щодня. Власне — щоранку. Бо вже кілька зимових місяців підряд лише зпоза спин солдатських сходило сонце — ясне, але холодне — лише осяювало мертвотним сяєвом півкільце ворожого розташування на верховині, як ґавбиця починала посилати, черга а чергою, важкі гостинці німцям і, видно, завдавала їм великого клопоту й шкоди. Найважливіше — розбивала в самому зародку всі ворожі наміри кидатися в атаку. Нищила фортифікаційні споруди ворога. Все це тішило солдатів і дуже нервувало німців. І скільки не розшукувала ворожа артилерія „мамашу", скільки розвідчиків не висилали німці, щоб виявити ненависний обєкт, — навіть з єдиного тоді у них літака метр за метром обмацували російське розташування, — усе було марне. Добре замаскована в ущелині гори гармата робила своє діло... І несподівано одного дня з трьох ворожих пострілів її розметано в цурочки, разом з усією людською обслугою...

(Закінчення буде).

Вступайте в члени У. Н. Союзу

КОМУНІСТИЧНА „КУЛЬТУРА" В КАНАДІ

Спроби канадійських комуністів позискати контролю над будь-якою важливою частиною професійного руху в Канаді провалилася. Комуністів в основному відкинуто теж з відкритого поля політики, отже вони тепер пересунули свою діяльність на ділянку культури.

Джон Гарброн, освітній старшина в Королівсько-Канадійській Фльоті і дослідник комуністичної діяльности в цій країні, досить детально змалював у газеті „Файненшісл Пост" (Торонто) стан тих комуністичних намагань. Хоча він і не підкреслює цього, одначе ясно видно, що головною ціллю того підступного руху є новоканадієць, головно імігрант з Центральної Европи.

Канадійці не мають надто багато культури. Їхні власні дослідження, як напр. Комісії Мессі, виразно це показали. Але канадійці завзято змагаються, щоб надолужити недостачі у різних ділянках мистецтва, і на протязі декількох останніх років у цілій країні повстали групи, призначені для розвитку балету, музики й малярства, для підтримки письменників, акторів, художників і ін. Можна сміливо сказати, що більшість тих організацій не мають політичних зацікавлень. Одначе існує багато таких, що є організовані з одною тільки метою: поширювати комуністичні ідеї.

Незвичайно важливий є факт, що багато тих організацій діють як етнічні групи, бо численні європейці, які прибувають до Канади, знаходять у цій країні менше заінтересування природними талантами ніж це було дома і зовсім зрозуміло, що їх приваблюють різні „товариства", заінтересовані культурними справами.

Водночас мабуть не прийдеться зокрема підкреслювати, що кожний новоканадієць, який бажав брати участь у праці якоїсь культурної групи, повинен спершу додало її провірити, бо інакше він може бути втягнутий в комуністичну діяльність.

Дж. Гарброн показав у своїй статті, що надихана комунізмом „культура" має в Канаді неабиякі успіхи. Напр. у ділянці балету танцювальна група канадійців-комуністів здобула чолове місце в Третьому Канадійському Балетному Фестивалі, що відбувся минулого року в Монтреалі. Інша комуністична танцювальна група не лише здобула велику похвалу за свій виступ у „Гарт Гавз Тіетер" при Торонтовському Університеті, але навіть ухитрилася зібрати від приявних підписи під „петицію миру". Приявні, не підозрівали пастки, були переконані, що підписують тільки признання виконавцям програми.

Багато читачів напевно бачили або знають про „Жидівський Фольклорний Хор" під диригентурою Еміля Гартнера. Ця організація є одною з визначніших. Її піддержує „Юнайтед Джюіш Піпілс Ордер", контрольований комуністами і від якого, між іншим, відмовилися демократичні жидівські організації.

Переможець у Домініяльному Драматичному Фестивалі 1950 р., що його влаштовують кожного року для піддержування розвитку канадійського театру, — виставив опісля свою драму в головній комуністичній квартирі в Торонті.

Ось таку діяльність провадиться фактично у кожній ділянці мистецтва. Це є частина пляну складеного в Москві для канадійських комуністичних лідерів. Недавно на партійній конференції в Торонті комуністичний лідер Тим Бак заявив: „Наша партія, в льокальному і загальнокраєвому засягу, повинна поширити свою ділянність на культурному фронті... Робітниче-Прогресивна (комуністична) Партія повинна намагатися піддержати всяку діяльність і всяку тенденцію у напрямі розвитку народної культури."

Одним з перших кроків у тому напрямі було створення т. зв. Відділу Культури. В короткому часі цей корінь почав випускати відгалуження у всіх напрямках. Сьогодні, згідно з Гарброном, у майже всіх більших містах створено танцювальні групи, а в цілій Канаді більш тузина хоральних груп і оркестр, зорганізовано літературні й драматичні кляси. Червоні носії культури зуміли продістатися навіть у ділянку фільмового мистецтва.

У справах культури й освіти канадійські комуністи дістають накази від „ВОКС", які ініціяли означають: „Об'єднання Культурних Організацій у Чужих Країнах". Дж. Гарборн подає, що воно підлягає прямо Відділові Літератури й Мови Совєтської Академії в Москві.

Друкування й поширювання книжок і памфлетів відбувається під керівництвом МК, що являється Інтернаціонально Книжкового Секцією Державного Видавничого Дому в Москві. Фільмами займається Арт-Кіно — світова організація для розповсюджування совєтських фільмів.

Згідно з комуністичною лінією, ВОКС присвячує багато уваги дітям. Гарброн подає, що „ВОКС — це учитель і директор для численних комуністичних шкіл для дорослих і дітей у Канаді". Багато цих шкіл є під зарядом „Юнайтед Джюіш Піпелс Ордер".

Найбільша комуністична етнічна організація в Канаді це „Асосіейшен оф Юнайтед Кенедієн Юкреніенс" — ТОУК. Вона має репрезентанта ВОКС у більшості своїх філій. ТОУК твердить, що має у цілій Канаді 100 філій з 70,000 членів. Особливі зусилля ТОУК є спрямовані на те, щоб втягнути у свою діяльність дітей. Одним із методів у цьому є курси танців для дітей у віці від семи років вгору.

Осередком комуністичного книжкового руху є т. зв. „Прогрес Букс". Ця організація фактично керує одним книжковим об'єднанням та клюбом „помісячної книжки, займається поширюванням комуністичних — видавничих у Канаді та поза її межами — книжок, а зокрема різнородних брошурок і листівок „мирового" змісту.

Найбільш поширеними тут комуністичними книжками є: „Дух канадійської демократії", автором якої є жінка професора Торонтовського Університету Б. Ферлі, „Моя подорож для миру" Марії Ендікот, жінки д-ра Дж. Ендікота — галасливого оборонця Москви та президента комуністичного Канадійського Конгресу Миру, „Москва очима двох канадійців" — Френка й Ліббі Парк. Речником комуністичної партії у Канаді є „Кенедієн Трібюн", тижневик видаваний англійською мовою в Торонті. Крім того видаються різні комуністичні часописи мовами інших національних груп.

АРТ-КІНО, за посередництвом льокальних кінотеатрів (таких як напр. „Верасті" та „Кінг" у Торонті) і інших, тепер висвітлюючи фільми в комуністичних домівках, дає своїм глядачам поруч звичайних фільмів теж комуністично-пропагандивні і такою мішаниною часто вводить в блуд непоінформованого відвідувача тих кін. Крім того комуністи намагалися проникнути в деякі фільмові асоціяції, метою яких є висвітлювання давніх фільмів як зразків справжнього мистецтва.

З того бачимо наглядно, що культурна царина є дуже догідною платформою для комуністів. Вона відкриває незвичайні можливості для проникання комуністичних впливів та створює дуже невинний зовнішній вигляд їхній справжній роботі. Тому під сучасну пору в Канаді комуністи кладуть особливий натиск на той відтинок і кожний канадієць повинен собі це усвідомити.

„Канадійська Сцена"

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

Дніпром плавають тепер такі пароплави: Олександер Невський (російський герой), Вєра Засуліч (російська комуністка), Курськ (російське місто), Софія Перовська (російська революціонерка), Кама (російська річка), Академік Вавілов (росіянин), Тбілісі, Щорс, Пархоменко і ін. З Ленінграду для Львівського історичного музею прийшли нові експонати: військові реліквії і трофеї армії Суворова, картини про героїзм російської армії в війні 1912 року. З Московської Третяковської галерії для Львівської картинної галерії привезено пересувну виставку російського образотворчого мистецтва. На заводах і фабриках Львова на видних місцях порозклеювано великі плакати з біографією і портретами російських революційних демократів. По цих плакатах робітники вивчають „славне минуле героїчного російського народу, його велику культуру". В тому ж Львові побудовано пам'ятник Леніно ві. Це вже щось забагато „Росії" для одного міста!

В м. Луцьку відкрито новий педагогічний інститут, який готуватиме учителів української мови й літератури, російської мови й літератури, історії, фізики, математики. В інститут вчитимуться „діти робітників і колгоспників".

Памфлети Ярослава Галана „Присмерки чужих богів" вийшли у видавництві „Вільна Україна" (Львів). Памфлети написані в час, коли по війні греко-католицьке населення Галичини терором навертали на московське державне православіє, тому своєю грубістю вони скеровані проти Ватикану. Автор „озброєний знанням чорної історії Ватикану, повної змов, убивств, світових спекуляцій, потоків золота і крови", митрополита Шептицького називає агентом папи на Західню Україну, провід Ватикану „гадюками Петрової скелі", Ярослав Галан загинув від рук українських повстанців. Московська „Літ. газета" (14 лютого) пише, що він загинув „від руки фашистських убивників, агентів Ватикану, завербованих єзуїтами серед лютих націоналістів, серед залишків західньо-українського куркульства".

Пам'ятник М. Гоголю відкрито 2 березня в Москві на Арбатській площі. На п'єдесталі вибито написи: „Великому російському художникові слова Миколі Васильовичу Гоголю від уряду Совєтського Союзу, 2 березня 1952 року".

На відкриття пам'ятника було зігнане московське населення. Промовляли визначні совєтські сановники. В своїй промові О. Корнійчук між іншим сказав: „Український народ буде вічно вдячний великому російському письменникові Гоголю за його ніжну, полум'яну любов до України, до її духа і історії, до її чарівної природи ... Настав час коли нова Совєтська Росія, разом з народами-братами, о б' є днаними навіки непорушною сталінською дружбою показує світлий шлях до щасливого життя всім народам світу". (ЛЛ).

● **Перший весняний день** спричинив малу катастрофу в Гайленд Парку, Н. Дж. — таке заявив шофер Михайло Л. Магер, який признався, що задивився був на „біллявку". Та ця біллявка також призналася до вини: вона сміялася до шофера. Поліціст покивав головою і не докінчував слідства.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Концерт в честь Генія України

Хоч надворі топився сніг і було зимновато і відбувалися одночасно інші імпрези, на Святочний Концерт в честь Генія України, Тараса Шевченка, влаштований Федерацією Американських Українців стейту Мішіген дня 9-го березня ц. р., прибуло півтори тисячі української публики!

Заля у Чедзей Гайскул була переповнена. Навіть на галерії були глядачі.

При вступі входячі діставали синьо-жовті кокардки і програми.

Концерт зачався американським гимном, що його відіграла на фортепіяні п. Галя Мічел-Цимбаліст. На сцені був портрет молодого Тараса Шевченка, ввесь у вишиваних рушниках і на тлі синьо-жовтого прапору.

Іменем Федерації Ам. Українців ст. Мішіген привітав приявних президент Федерації, адв. Іван Панчук.

„12 років підряд влаштовує Федерація Шевченкове свято", говорив промовець. — „Це вже традиція! Але нам не мило, що сьогодні частина нашого громадянства не може бути з нами! Це є одна з тих справ, що їх наше організоване громадянство розумно переборе!"

Тенор Константин Орлик, це зі славного хору Кошиця, виконав дві пісні: „У гаю, гаю вітру немає" — Т. Шевченка — М. Лисенка і „За рідний кра" — муз. И. Давиденка. На бурхливі оплески почули ми і наддаток: „Колеса крутяться, літа минають".

Палке привітання від молоді і Нац. Ради білоруських виголосив п. Микола Сардаченко (по-білоруськи). Він сказав, що — як Т. Шевченко закликав до самосійности українців — так у білоруснів це робив Янко Купала. Вислів також віру, що вже недалекий час, коли під ударами поневолених народів впаде наш спільний ворог Москва і коли наші народи заживуть вільним життям!

Сопран п. Степанія Корольшин-Цимбаліст, відома артистка зі своїх концертових виступів довгими роками між українцями й американцями, виконала з чуттям Т. Шевченка — М. Лисенка „Ой, крикнули сірі гусі" і Т. Шевченка — Волошина „Ой, гляну я, подивлюся". На нев'янучі оплески співачка відспівала „Полюбила козака".

Святочну промову виголосила радна м. Дітройту, адвокат Марія Бек.

Красномовно змалювала вона історичне тло появи нашого Генія і підкреслила Його передову ролю в боротьбі за волю України.

„Твори Шевченка — це не тільки краса, але це і болем і мукамі просякла поезія", говорила п. Бек. — „Шевченко кинув п'ятно ката на царя і домагався волі для всіх".

„Шевченко протиставив Україну Москві, розколихнув масу. І це Його ідеї здійснили борці, які здобули і створили вільну незалежну Українську Народну Республіку!"

Але вороги розчетвертували Україну, а в 2-гій світовій війні червоний хижак злучив українські землі червоними комуністичними кайданами! Сотки-тисяч кинуло рідну землю, щоб між вільними народами світу демаскувати червоного ката, разрахуватися з ним і вирвати Україну з його лап. Ми линемо душею до Канева і присягаємо, що не спочинемо, аж здійснимо слова-заповіт нашого Генія: аж здобудемо волю Україні!"

Соліст опери, член Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, баритон Петро Садовий, виконав Т. Шевченка — М. Лисенка „Ой, чого ти почорніло, зеленеє поле" і Реве та стогне Дніпр широкий". На френетичні оплески артист відспівав „Ой, Дніпре, мій Дніпре".

При фортепіяні ввесь час акомпаніювала незвичайно зручно п. Галя Мічель-Цимбаліст.

Під час перерви проведено збірку добровільних датків на дар для Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, яка і виступила в другій частині концерту з чудовою інструментально-вокальною сюїтою з творів Великого Кобзаря України — під мистецьким проводом Володимира Божика і з декламацією артиста І. Уманцева.

Ми чули: „Реве та стогне Дніпр широкий" — нар мелодію, „Ой, літа орел" — К. Стеценка, „Встає хмара зза лиману" — В. Єміця, „Думи мої" — Т. Шевченка — нар. мелодію, „Думи мої" — Л. Ревуцького. „Ой, нема, нема" (після бранців в турецькій неволі) — М. Лисенка, „Гей, злітались орли" — Стеценка і „Заповіт" — Т. Шевченка — К. Стеценка.

Виконання — разом з переплітаною декламацією артиста Ів. Уманцева — було прекрасне, мистецьке, а коли ще й додати, що світляні ефекти давали краси і так чудовим історичним — козацьким уборам бандуристів — можна собі уявити, яку мистецьку насолоду пережили приявні!

Український національний гимн закінчив це високоякісне і під кожним оглядом вдатне свято.

Євген Яворівський

Сейнт Пол, Мінн.

Українська громада у Сейнт Пол, Мінн., завдяки „батькові" нової імміграції у Міннесоті, п. проф. Грановському, зросла до поважнішого вже числа та в деяких ділянках працює дуже активно. Дякуючи мураваній праці п-ва Качмарів, Укр. Автокеф. Прав. громада в найближчій будуччині проєктує будувати свою власну церкву, як рівно ж обговорюється набуття народного дому. Звичайно, як на це позволять матеріяльні засоби, українці у Сейнт Пол свого досягнуть.

Хор. Укр. Православної Церкви став досить популярний вже і між американцями. Особливо різдвяний виступ у капітолі перед губернатором Міннесоти, виступи через радіо, та чи не найбільше української коляди у місцевому шпиталі, дали притоку до широкого та приязного відгуку у місцевій пресі.

Організація Укр. Золотого Хреста рівно ж розвиває свою діяльність. При святкуванні укр. національних свят та укр. жінок-героїнь, орг. Укр. Золотого Хреста дала доказ, що українська жінка має в деякім випадку організаційний хист не менше чоловіків, а то і перевищує.

Аматорський гурток, під проводом відомого режисера п. Грінвальда, за дуже короткий час мілевими кроками робить поступок. Останні два виступи з народними танками, які до речі, випали знаменито, дають притоку думати, що скоро побачимо гурток на сцені.

Укр. греко-кат. громада численно не є велика, але дуже активна при Парафії та на укр. національному полі. Особливо не помітно у нас розходжень і сварок, як часто водиться між нашими парафіями. Минулорічне спільне свячене, як і святкування укр. національних свят є доказом того, що релігійні та партійні суперечки сходять помалу на другорядне місце, натомість щораз більше затіснюється співпраця одних дітей — одної Матері для добра свого народу.

Найбільш відстала у нас справа забезпечень. Від Укр. Нар. Союзу немає ніякого представника, і досі не видно щоб цею пекучою справою хтось вкінці зайнявся. Правда, деякі родини індивідуально вписались в члени Укр. Нар. Союзу, але при відсутності рухливого представника, це справи з місця не рушить. Деякі родини берують американські іншуранси. але багато чекає доки таки „хтось" з укр. забезпеченевих організацій не зголоситься. Тут лишається поле, яке особливо тепер під весняний час, треба у власнім інтересі „обсіяти" здоровим зерном.

М. В.

О. Архипенко виступить в Л.М.Клюбі в Ню Йорку

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 28-го березня, там виступить наш світово-відомий різьбар і маляр Олександер Архипенко з доповіддю на тему: „Творчість у природі і людина". Доповідь буде багато ілюстрована. Початок доповіді, що відбудеться в приміщенні Л. М. Клюбу при 149 2-га евеню, о год. 7.30 ввечорі. Сподіваємося, що цей виступ світово славного українського майстра пензля і долота викличе найширше заінтересування серед українських мистецьких і громадських кол.

ДЕ ВИ—ОЗОВІТЬСЯ!

Розселені по всьому світу колишні дошкільні виховниці, що вийшли з центрів Києва, Львова, Харкова, що в небезпечних воєнних умовах тільки що проходили Холмщину, Підляшшя й лемківські села, рятуючи українських дітей від шкідливих зовнішних впливів,—де Ви тепер? Ви всі, що формували душу наймолодшого українського покоління і клали в неї основи високих релігійних і національних ідеалів? Це ж вислідн Вашої невтомної муравлиної праці, що сьогоднішня доба поназначена геройкою української молоді, це у великій мірі теж Ваша заслуга, виховники дитячих садків і Рідної Школи, що Вами вихована молодь гордо ставить чоло ворогові та гідно несе ім'я України у далекі краї, між чужі люди. З яким ніжним чуттям вони говорять про Вас, згадуючи своє раннє дитинство і юні роки.

Що робите тепер для української дитини, яка в новому місці поселення ще більше потребує Вашого вмілого керування? Де Ви, передові доповідні робітниці: тето Яворська, Ганущакова, Юркевич, Світла, Винярська, Шопляна, Оля Куліш і багато-багато других, що їх імена назавжди пов'язані з ростом української дошкільної справи? Де Ви — озовіться! Нам, Секції Позашкільного Виховання, що засновалася при Об'єднанні Українських педагогів в Торонто, потрібне Ваше знання, давний і теперішній досвід, потрібна вимінна думок. Та надієсе потрібний вплив Вашого духа, щоб проникнув наші задуми і всупереч тривожливим віщуванням допоміг нам знову підготовити українські діти й молодь до грядучих обов'язків супроти Бога, Народу й Батьківщини.

Надходить час літніх ферій, час організування дитячих таборів, осель і півосель. Впродовж кількох тижнів наші діти житимуть виключно в українському середовищі і правильно ведена з ними виховна праця оставить позитивні тривкі наслідки.

З метою поставити сьогорічні оселі на кращому рівні, запрошуємо до співпраці всіх бувших виховниць дитячих садків і осель, а також всіх охочих працювати у тій ділянці, що тепер живуть в Торонто. Для повторення давних і зазнайомлення з новими виховними методами і навчальним матеріялом буде влаштований у відповідному часі короткотерміновий курс. Зголошення прошу слати на адресу:

Марія Пастернакова
550 A Church Street
Toronto 5, Ont.

● **Чотири пари близнюків** вродилися в шпиталі св. Вінкентія в Ню Йорку і то три пари одної доби. Одна мати двох дочок сама має тільки п'ятнадцять років.

● **Мільйон долярів в цінних паперах**, тобто бондах та удіалах проданих з дому торговця деревом, Мелвина Гутрі, в Дітройті. Він не довіряв банкам і тримав масток в своїй скринці вдома. Як запідозрених арештовано двох колишніх слуг.

Про українські культурно-просвітні центри й центрики

(Початок на стор 2.)

Ш. у ЗДА й не повинен лізти в домену окупованну президією УВАНг Але життя перекреслило ці претенсії. Вийшло якраз навпаки. Заснування канадійського відділу НТШ в Едмонтоні, нічим не погіршило становища канадійського відділу УВАН у Вінніпегу. Зате заснування американського відділу УВАН в Ню Йорку вийшло на користь цілій УВАН. Цей відділ, діставши сяку-таку допомогу з фундації Форда, зміг поставити свою роботу далеко краще, ніж вінніпегський відділ, який формально очолює цілу УВАН на всьому вільному світі. Зі смертю проф. Дмитра Дорошенка, що був першим президентом УВАН на скитальщині і в такому характері виїхав до Канади, канадійська „централя" обернулася в провінціяльну установу. До того в цілому ЗДА осіло значно більше науковців, а між ними й дійсних членів УВАН, ніж у Канаді. Проте Вінніпег вважає себе начальною установою і не вважає за вказане провадити свою працю в порозумінні з Ню Йорком. Така поведінка особливо не на місці у підприємстві того роду, як видання Шевченкових творів, розпочате УВАН у Вінніпегу під фірмою Інституту імени Шевченка, але без відома, порозуміння й одобрення Шевченкознавців — членів УВАН з-поза Канада. За океаном відділи У. В. А. Н. і НТШ існують ще в Австралії, але це більше символічні, ніж реальні організації.

В Европі, крім централі НТШ у Сарсель, є представництво У. В. А. Н. у Мюнхені, але їх будучність, особливо мюнхенської клітини УВАН цілком проблематична через брак засобів і сил, а також з огляду на майбутній зудар Сходу і Заходу.

(Закінчення буде).

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЖАЛЮГІДНА КОМЕДІЯ

Ось уже знову з'явився „Східняк" орган, так званих, українців федералістів. Дивні почуття викликає в серці кожного українця, що зберіг хоч краплю національної гідности, ця газетка. Поперше, це здивування: Що то за нова птиця „Східняк"?!. У нас, в Україні східняками вважали тих, що живуть на сході: китайців, японців, калмиків. Читаєш далі, мова схожа, дещо на українську, хоч в багатьох випадках помітно, що це переклад з російської, але є й окремі речі написані українцями. Тоді приходить обурення: безмежне, гостре, . . . Ех ви — земляки мої, українці, що ви творите? Мало вам 33-го року, мало вам Вінниці, я ж пережив то. Знаю! Невже це вас нічому не навчило? Знов хочете „совместной жизни", буть вона тричі проклята! Знов хочете московського ярма на шию, невже не надокучило??? За російську хвалу, Рідну Матір продасте, на шматки ділите: — Росссію ділити, по-вашому гріх, а відділяти західню Україну, це можна, бо це подобається вашим російським хазяям.

Я вродився і виріс на Київщині, приходилось бувати серед росіян, і червоних і білих, але ніколи я не назвався „малоросом" не то що ви . . . А воно й зрозуміло, бо „истинно русскому человеку" — вашому пану, слово саме, Україна, гострий ніж . . . І ви, прислужуючись йому, рідній матері в лице плюєте . . . Ех ви . . . Східняки!

Ну, що ж лижіть і далі московські лапті, плюйте на рідну маму, рвіть її живе тіло на шматки . . . Та не дивуйтесь коли й Україна на вас плюне — „Бо хто матір забуває, того Бог карає, того діти цураються, в хату не пускають." Подумайте і ви — „східняки" і ті кого вони дурять, над цими Шевченковими словами . . . Добре подумайте!

Але читаєш далі — і все стає ясно: — та це ж російська робота, вся ця авантюра зі „східняком". Зрозуміло це й дитині, цікаво, лише, знати яка вона, біло чи червоно-московська. Деякі деталі наводять на думку, що тут замішався хтось третій, а саме: злісна, брехлива, настирлива кампанія, що її веде „Східняк" проти АБН! Цікаво знати, чого ці „господа" прийшли в такий гнів, АБН нічого не має проти РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ — це ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА організація, а російський нарід, якщо вірити російській пресі — проти большевизму . . . Нащо ж тоді крик?!. Виходить „товарищи", що вам не народу російського жалко, а большевизму . . .

В. Гнатенко

ДОПОВІДЬ в Т-ВІ ПРАВНИКІВ

Управа Т-ва українських правників в ЗДА повідомляє, що в суботу дня 29 березня 1952 о год. 6:00 ввечорі в льокалі Укр. Нац. Клюбу, 313 Іст 10 вул. у Ню Йорку, проф. В. Гришко виголосить доповідь на тему: „Заложення московської патріярхії (1589) у світлі канонічного права".

● РОЗШУКИ ●

Пошукую: 1. ПРОКУДИНА ЯКОВА з родиною, виїхав в 1951 р. з Німеччини до ЗДА (до Індіяни). 2. ОСИПОВА ПЕТРА з родиною, виїхав до ЗДА теж 1951 р. Повідомити на адресу: ANDRIJ NABOKA, 64 Broome Stret, Newark 3, N. J.

Розшукую ОЛЕКСУ МИХАЛЧИШИНА і С. КВІТНИЦЬКОГО. Обидва вони з Ренива, пов. Зборів, Галичина. Виїхали до Америки у 1912 році. Їх, або хто знає про них, прошу написати на адресу:
THEODOR MYCHALCHYSHYN
c/o Little Sisters of the Poor
135 West 106 St., New York City

ЖЕРТВИ СТИХІЙНОГО НЕЩАСТЯ

Мешканці Джудсонії в стейті Арканзо сходяться на головній вулиці того малого містечка, майже цілком знищеного страшним буревієм, що навістив шість південно-східних стейтів. В наслідок цього стихійного нещастя щонайменше 250 осіб були вбитих та тисячі поранених і бездомних. Місцеві і федеральні власті та організації ведуть інтенсивну рятунково-допомогову акцію.

„Сталінські премії" для совєтських вчених

Москва. — Багато визначних совєтських фізиків отримали сталінську нагороду за найкращі досліди над атомовою структурою кристалів, над світляними явищами й оптичними питаннями. Признані — 95 нагород — на загальну суму 6,975,000 рублів. Дві центральні совєтські газети „Ізвєстія" й „Правда" підкреслюють високу наукову якість, „найкращої в світі" совєтської науки та визначні заслуги нагороджених дослідників. Вислід праці тих учених однаково важливий так для оборонности держави, але і для її економічного розвитку. Перша нагорода в 200,000 рублів призначена проф. Н. Бєлову, керівникові лабораторії Інституту кристалографія Академії Наук за його, — під час останніх трьох років, — працю над атомічною будовою кристалів, — над цією найбільш складною ділянкою мінералогії. Другу нагороду отримав проф. С. Вавілов за досліди над мікробудовою світла, а третю (100,000 рублів) проф. Е. Кирилов з Одеси за працю в ділянці спектру.

Світова Рада Церков за об'єднання в одну цілість

Бок Гілл Фолс, Па. — Генеральний секретар світової Ради Церков, о. д-р В. А. Віссерт Гуфт з Женеви, заявив на конференції американського відділу цієї організації, що Світова Рада Церков яка гуртує 158 протестантських і східніх ортодоксальних конґреґацій — це єдина в світі організація, що тішиться, коли через об'єднання, зменшується число своїх членів. Світова Рада Церков зорганізувала ся 1948 року в Амстердамі її члени розсіяні по 43 державах. У ЗДА, 29 релігійних конґреґацій активно підтримують гуманітарну працю С. Р. Ц. Пастор Віссерт Гуфт ствердив, що більша охота до об'єднання існує в країнах за залізною заслоною. Цікаві погляди генерального секретаря на боротьбу проти загрози комунізму. Він міркує, що тут замало самого тільки військового зброєння, бо поруч воєнної підготови треба ще приготовляти боротьбу проти комунізму і на духових та економічних базах, щоб і в цих ділянках дати змученому людству справедливу розв'язку, життєвих проблем.

● Президент Труман окремим листом дякував Краєвій Раді Церков Христа за те, що вона допомогла переселити від 1948 року шістдесять тисяч переміщених осіб.

● ЗДА плянують подвоїти число своїх військових дорадників, щоб приспішити вишкіл півмільйонової армії китайських націоналістів на Формозі.

У. Н. Фонд дякує Платникам і Жертводавцям

(ЛИСТА ч. 41 — по день 20. лютого 1952)

(Закінчення).

МІННЕСОТА:
Чісголм: Федір Андріїшин $10.
Мінneaполіс: По $10: Юрій Крамарчук, Олекса Крамарчук; по $5: Олекса Колодницький, Василь Крамарчук.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Ірвинґтон: Антін Вачинський $10; Є. Кахникевич коляда $1.
Линден: Л. Петровичі $10.
Нюарк: Степовий $1.
Пассейк: Андрій Вовченко $10.

НЮ ЙОРК:
Асторія: По $10: Михайло Гурин (1952 р.), Тео. Онуфрик.
Бронкс: На коляду: М. Франко $1; Е. Корпало $2.
Бруклин: Атаназій Гулей $25; по $10: Г. Пеершин і дружина, Йосиф Рудрикевич, І. Е. Жуковський; на коляду: М. Риґель $2; по $1: Анхарська, Дереки, А. Дзюма, І. Франко, С. Гас, Гельґцун (нечитке), М. Яйко, Л. Кіндрик, А. Піхурко, П. Подґурна, Ф. Туранський.
Бінґгемптон: д-р Володимир Кокорудз $10.
Боффало: Волод. Дзюба $5 (1952 р.)
Коговз: Василь Франко $10.
Форест Гиллс: Петро Горошко на коляду $10.
Елмонт: М. Ґелата на коляду $1.
Геемпстед: М. Вовк коляда $3.
Линдбрук: На коляду по $5: Ілько Ґенеґа, В. Костишин, В. Рибак, Іван Сельський, Стефан Вовк; по $3: Ковальчук, Зобків; по $2: Н. Циенґа, К. Костишин, С. Возний.
Ню Йорк Сіті: По $25: Т-во „Дністер" (361 Відділ УНСоюзу), Орган. Оборони Чотирьох Свобід України (Відділ 2); по $15: Т-во „Перемишль" (Відділ 141 УНСоюзу), Т-во „Зоря" (69 Відділ УНСоюзу), Григорій Волічинський; по $10: Братство св. Володимира (130 Відділ У.Н.Союзу), Володимир Голюка, Антін Олійник, Максим Олійник, Микола Олійник, Орган. Державн. Відродження України (10 Відд.), Павло Покінський, Петро Сокальчук (1952 р.), Т-во „Просвіта", Т-во „Єдність"; по $5: Василь Гасій (1952 р.) М. Слабодух. На коляду: Платон Стасюк $15; Є. Парницький $3; Фенчинський $2; по $1: О. Валинський, Ф. Філіоса, М. Мартинюк, З. Осинчук, Ю. Ревай, В. Різник, К. Туркало, П. Задорецький.
Озон Парк: На коляду зложили: Василь Гаврилко $18; по $10: Євген Чорній, Володимир Щербан, Яким Теслюк; по $5: Петро Федак, Володимир Явдошин, Алекс. Коцопій, Микола Колодій, Іван Костів, Григорій Крук, Стах Лабяк, Стефан Миськів, Йосиф Паращук, Микола Савка, Михайло Швед, Василь Ворґуль; по $3: Л. Балук, В. Балук, С. Вилців, І. і В. Цісик, М. Ярушко, В. Коршиловський, д-р В. Лев, І. Малафій, М. Малафій, С. Малафій, С. Малафій, Є. Паращук, П. Великанович, М. Ворона; по $2: І. Бабський, І. Вайман, І. Чорний, М. Гойда, А. Малафій, К. Марквард, О. Марквард, М. Сімме, В. Воробець, М. Вишинська, Г. Забарська, І. Жатковський, М. Жатковський; М. Хрущ $1.75; по $1: І. Гейда, С. Генеґа, С. Курц, Ф. Мурфій, Й. Попик, А. Прокопович, А. Стіляр, В. Теслюк Г. Вишинський.
Річмонд Гілл: На коляду по $5: Волод. Цісик, В. Гошовський, Стефан Шіпка; по $3: М. Кокольський, Г. Васло.
Трой: Ксеня Бомба $20 (1950 і 1951 р.р.).
Вудгейвен: На коляду по $5: Гурман, Яків Мороз; по $3: Барстон, Гаврилко; Д. Кокольський $2.
Йонкерс: По $10: Юрій Макар, Семен Ревак.

ОРЕҐОН:
Ореґон Сіті: М. Білозор на коляду $1.
Портленд: На коляду по $2: А. Федюк, Г. Пелех; по $1: М. Хлестик, А. Олещук, Й. Свічка.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:
Френкфорд: Антін Диня $10.
Геверфорд: Юрій Дикан $15.
Гелертавн: Володимир Заґурський $10.
Олифант: Лев Сорохінський $5.
Филаделфія: Микола Дворський $20 (1951 і 1952 рр.), Петро Кірик $20 (1951 і 1952 рр.), Волод. Обуцак $15; по $10: Микола Весага, Михайло Боровський, Лев Бучинський, Семен Ціцінський, Марія Цісик, Осип Цісик, Зенон Цісик, Євген і Іванна Черняхівські, Василь Дяків, Осип Дмитришин, Алекс. Дорогий, Федір Дурбак, Василь Дупіряк, д-р Петро і Анна Федорів (1952 р.), Марія Головінська-Кузьмович (1952 р.), о. Василь Головінський, Іван Голинський, Дмитро Граняк, Ярослав Гречка, Микола Гриців, Анна Ющишин, Микола Кадлук, Михайло Караман, Марія Карич, Омелян Клос (1952 р.), Василь Кострубяк, Теодор Терилець (1952 р.), Михайло Кузьма, Неллі Лещенко, Омелян Леськів, Осип Лісикевич, Іван Майчук, Іляріон Мамон, Ева Медвідь, Василь Мельник, Волод. і Лідія Мельник, Євген Мисько, Степан Москвяк, Ілля Михайлюк, Юрій Оранський, Петро Панчишин, Андрій Попчук, Лев Пушкар, Михайло Реґуш, Микола Ризилович, Іван Садівник, Микола Савка, Михайло Сенків, Степан Сенків (1952 р.), Андрей Симончук, Іван Шаран, Григорій Щербан, Петро Тарнавський, Василь Тимчишин, Українська Громада при Лавренс Ст. (1952 р.), Васєчко, Дмитро Василащук, Степан Воробйов, Лука Заставний; по $5: Степан Вілик, Корнель Дмитрик, Теодор Яців, Федер Корсун, Михайло Мосьондз, Володим. Риндич, Анна Сушків, Семен Струхманчук, Іван Шанайда, Василь Шополов, Галина Тещук; по $2: І. Галаса, О.Легдаль, П. Мосьондз; по $1: М. Вучко, І. Омелюн, І. Шриленець.
Піттсбурґ: Яків Купчак $10.
Рейнолдсвилл: Іван Шпак $10.

РОВД АЙЛЕНД:
Менвилл: З нагоди Служби Божої в О. Червінського на Народний Фонд зложили по $2: О. Червінський, І. Сорокатий, А. Совєцька, І. Задорожний; по $1: Ю. Бурак, М. Чернявський, В. Червінський, А. Гречук, Ю. Ясінчук, Ю. Ютрі, М. Кармазин, К. Лубянецька, М. Підгородецький, В. Сорокатий, М. Шевчук, І. Топоровський, К. Тиняк, М. Заяць; дрібними 50 ц.
Вунсакет: Коляда від Укр. Правосл. Громади (Розалія Вецал) $180.01.

ТЕКСАС:
Мішен: д-р Андрій Шавала $10.

ВАШИНҐТОН:
Ванкувер: І. Жуков на коляду $2.

ВИСКАНЗИН:
Милвокі: Стефан Масенко $10.

ПОПРАВКИ: **Ню Йорк:** $15 зложили Василь і Анна з Бродяк, а не, як було помилково оголошено, Микола (в листі ч. 37);
М. Кравчук $36 як неприняту суму від Т-ва Св. Володимира (а не від Запоріжської Січі).
Ню Йорк: $10 Александра Олійник, а не Антін.

Тому, що в листі ч. 38 випав склад при друку та змінив зовсім список жертводавців, поміщуємо ще раз:

ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ:
Вилінґ: Александер Ясінський $7; Іван Полюх $5; на коляду зібрали по $5: С. Телевяк, Ф. Т., Відділ УКК-ту; по $3: Д. Канюк і В. Серидо; П. Федаш $2:50; по $2: Ст. Ґрушкевич, І. Кабала мол., О. Когут-Цибульська, В. Когут, І. Кудляк, І. Ландяк, М. Медвідь, Н.Н., І. Шелева стар., П. Вітенко; по $1: І. Караш, М. Когут-Зубек, І. Ковальчук стар., І. Ковальчук мол., І. Полюх, А. Папа, І. І. Писарчук, М. Пуцило, П. Пилипчук, А. Салик, Д. Щербатий, А. Ясінський; дрібними 75 ц.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Ню Бронсвик: До виказу коляди: зложили по $1: Й. Куцак (не І. Куцак) і Маргарета Семчишин (не М. Семчишин) та Мирослав Кухар. Дрібними $1.

МИШИГЕН:
Дітройт: даток на 1951 рік зложили: д-р Павло і Ірина Джуль $25.

Ukrainian Congress Committee of America,
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 8, N. Y.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ІВАН ПЛИВАК, член від. 298 УН Союзу в Бронкс, Н. Й., помер 18. березня 1952 р., проживши 72 роки. Покійний походив з села Підгірці, пов. Золочів, Україна. Похорон відбувся 21. березня з похоронного заведення до церкви Покрови Матери Божої в Бронкс, а відтак на цвинтар Мавнт Говп. Покійний був щиро-жертвенний та тихої вдачі. — В. Й. П.

ТАРЗАН, ч. 2796. Захитаний.

BACK-TO-BACK, TARZAN AND HIS COMPANIONS FOUGHT DESPERATELY AGAINST OVERWHELMING ODDS.

BACK AND FORTH IN FRONT OF THE DAIS THE UNEQUAL BATTLE RAGED.

THEN, A GUARD MOMENTARILY STUNNED THE APE-MAN WITH A BLOW FROM A SPEAR-BUTT.

Плече-в-плече Тарзан і його товариші боролися розпачливо проти переважаючих диваків.

Сюди й туди шаліла нерівна боротьба перед естрадою.

Тоді один сторож хвилево оглушив малпочоловіка ударом приклада списа.